

Prematurbörd

- Förtidsbörd (**PTB** = PreTerm Birth)
- Förtidigt värkarbete (**PTL**= PreTerm Labor)

Definition:

Förlossning före vecka:

$\leq 37+0$ enligt definition (WHO, FIFO 1961)

$\leq 34+0$ används ofta som gräns

nedre gräns? $V25+0$???

Problem:

↓ grav längd vid förlossning $\Rightarrow$ ↑ neonatal morbiditet och mortalitet

↑ 30 ggr ökad risk för CP före vecka 30+0

CP-risk 57 gånger högre vid extrem prematurfödelse (<28 gestations-veckor)

85% av perinatal mortalitet före vecka 37+0

Incidens

Sverige

Grav vecka	Incidens
<37+0	6.3%
<34+0	2.6%
<32+0	1.3%
<30+0	0.5%
<28+0	0.3%

USA

<37+0:

kaukasier: 9%

afro-amerikaner : 19%

Etiologi

Iatrogena 1/3

Spontan prematurbörd 2/3

Iatrogena

förlossning av medicinska eller obstetriska skäl:
vanligaste diagnoser:

Pre-eklamsi	43%
Fetal distress	27%
IUGR	10%
Ablatio placentae	7%
Övriga	13%

Spontan prematurbörd:

=idiopatisk prematurbörd
med eller utan vattenavgång

Riskfaktorer för idiopatisk förtidig förlossning:

Multifaktoriellt!

Major:

- Flerbörd
- Polyhydramnios
- Uterusmissbildning: (uterus bicornis mm)
- Cx >1 cm dil v 34
- Andra trim ab x 2
- Tidigare förtidiga förlossning ≥ 1
- Bukkirurgi under grav
- Koniserad
- Cx kort, <1cm vecka 32
- Kokain

Minor:

- Feber
- Blödning i andra trimestern
- Pyelonefrit
- Rökning
- Abort i andra trimestern

Infektioner

Bakteriell

Gonorre

Trichomonas

Chlamydia

Bakteriell vaginos

UVI

Svårarae allmäninfektioner

Chorioamnionit

Klinik vid prematurbörd:

Diagnostik:

A. cervixinsufficiens :cx öppnar sig utan att patienten känner av värkar
cerclage vid nästa graviditet.

Cerclage: sätt ca vecka 12-15, tas bort v 36-37

B. Patienten får värkar,

Värdera per telefon, svårt

Braxton-hicks kontraktioner?

Diagnos:

A. värkar + cx påverkan

”Regelbundna uterus-kontraktioner (två var 10:e minut) under 30 minuter (värderas med palpation och kardiotokografi, CTG) kombinerat med en påverkan på cervix (utplånings-grad >50 procent eller dilatation ≥ 2 cm)”

60% falskt positiva

20% falskt negativa

B. ultraljud av cervix

bättre än A

cx>30 mm liten risk för PTB

C. fetalt fibronectin??

Handläggning

1. Sök orsak till förtidigt värkarbete
2. Finns någon orsak som går att behandla?
3. Sängläge
4. CTG
5. Cervixstatus
6. Vaginalt ultraljud

Behandling

Efter 34+0 inga åtgärder

Allvarlig **IRDS** (Idiopathic Respiratory Distress Syndrome) efter 34+0 är ovanligt

Före 34+0

Cortison för lungmognad
12mg Betametason iv eller im med 12 timmars intervall 2 doser
Kontraindicerat vid infektion

Sängläge?

Farmakologisk behandling

Målsättning:

Skjut upp förlossningen i 1-3 dagar för att ge cortison, ev förflytta patienten

Farmaka:

Beta-mimetika (enligt FASS) , Bricanyl®

- Liknar noradrenalin (=epinephrine) har β -2- adrenerg effekt
- Kan förlänga graviditeten 3 dygn, ingen skillnad i neonatalt utfall

Biverkningar: 0.3-5%

- Takykardi
- lungödem (ökad risk vid duplex)
- hypotension

10% slutar p.g.a. biverkan

NSAID , Confortid®

- Indikationer: andrahandsval, endast före v 28+0
- Dos: supp. Confortid 100mg, sedan 50 mg x 3 i högst tre dygn

Biverkningar:

- Ductus arteriosus slutes
- IVH
- Nekrotiserande enterokolit

Oxytocin-antagonister, Tractocile® (atosiban)

- Samma effekt som Beta-mimetika, mindre biverkningar

Magnesiumsulfat?:

Etanol, nej

Ca-antagonister, nej

Kontraindikationer mot Tocolys:

Absoluta:

1. svår PE
2. ablatio placentae
3. större blödning
4. chorioamnionit
5. fetal död
6. missbildning, ej viabel
7. allvarlig IUGR

Relativa:

1. Hypertoni
2. Lindrig ablatio
3. Stabil previa
4. Hjärtsjd hos modern
5. Hyperthyreoidism
6. Diabetes mellitus
7. Fetal distress
8. Missbildning
9. måttlig IUGR
10. cx öppen <5 cm
11. hyperthyroidism

Adjuvant antibiotikabehandling???

Förlossningsätt:**Vaginalt:**

Huvudbudning
 Normal progress
 Inga tecken på fetal distress
 Ej petidin eller PCB
 EDA lustgas OK
 Perineotomi??

Sectio:

Säte
 Blödning
 tecken på fetal distress
 dålig progress

Risk för upprepning av PTB

Första förlossning	Andra förlossning	Risk för PTB vid nästa förlossning
Term		4.4%
Preterm		17.2%
Term	Term	2.6%
Preterm	Term	5.7%
Term	Preterm	11.1%
Preterm	Preterm	28.4%

Förutse PTB

Förutse genom cx palpation???

Förutse genom cx ultraljud???

Förutse genom uterus kontraktions frekvens???

Prevention-Profylax?

Alla gravida:

UVI skall behandlas

LGTI skall behandlas

Målsättning:

1. 0% prematurer
2. screening för att hitta riskpatienter och sedan ge effektiv behandling
3. säkert sätt att diagnosticera
4. ge effektiv behandling till dom med klar diagnos

Vattenavgång utan värkar före vecka (34+0) 37+0

frekvens: 1-5 %

långvarig vattenavgång → ökad infektionsrisk för mor och barn

för tidig förlossning → risker för barnet p.g.a. omognad

Riskfaktorer som går att påverka:

- **LGTI**
- **rökning**
- **Prenatal diagnostik:**
  - chorionbiopsi
  - amniocentes
  - **samlag(?)**
  - **cervix undersökningar(?)**

Riskfaktorer som inte går att påverka:

- tidigare PROM eller för tidig förlossning
- tidigare kirurgi på cervix, (abort, konisering)
- vaginal blödning

Diagnostik av vattenavgång:

Viktigt med rätt diagnos!

anamnes

spekulumundersökning, bäst!

- be patienten hosta
- rucka på fosterhuvudet

bromtymålblått eller annan pH-indikator (?)

kristallisationstest (?)

diaminoxidas (?)

fibronectin (?)

insulin-like growth factor binding protein 1 (= IGFBP1) (?)

ultraljud(?)

injektion av färgämne i amnion (?)

Handläggning av patient med vattenavgång utan värkar före fullgången tid

PPROM

Preterm Prelabour Rupture of the Membranes

≤ 37+0 enligt definition

25+0–34+0 används ofta som gränser

1–2 % av alla gravida
prematurnitet är största risken
ibland avstannar läckaget

1. diagnosticera vattenavgång

2. spekulumundersökning:

- bedöm cervix öppningsgrad
- utför ej palpation av cervix
- tag cervixodling (GBS)

3. bedöm värkarbete

4. infektion?

kliniska tecken

1. feber (>38°C) viktigaste kriterium
2. fostertakykardi och/eller maternell takykardi
3. illaluktande flytning
4. ömhet över uterus

diagnostik av chorioamnionit:

- feber och ytterligare 2 kliniska tecken (Gibbs 1980)
- eller feber utan andra tecken på infektion

-----

positiv odling på amnionvätska efter amniocentes

positiv cervixodling

ultraljud

- biofysisk profil

CRP(?), sammandragningar(?)

5. fetal distress? CTG oligohydramnios → navlesträngskompression

Behandling

sjukhusvård

sänkläge initialt

CTG dagligen

dagliga kontroller av temp. x 2

ev. dagliga kontroller av CRP

cervixodling en gång per vecka

cortison för lungmognad

tocolytica vid behov(?)

antibiotika vid positiv GBS-odling

antibiotika ?

förlös i vecka 32-34 ?

Vid chorioamnionit:

antibiotika och induktion oberoende av graviditetslängd

diagnosen chorioamnionit är ej indikation för sectio

ökad risk för CTG påverkan under förlossning och därmed kejsarsnitt, därför ev.

amnioinfusion.

Handläggning före vecka 25

hög mortalitet och morbiditet

individuell handläggning

expektans

öppenvård

sängläge hemma

ej samlag

dagliga temp. kontroll

till sjukhus efter vecka 25+0